

Крюкова І.О., к.е.н., доцент,
Одеський державний аграрний університет,
м. Одеса

Теоретичні основи формування фінансової архітектури інноваційного розвитку молокопереробних підприємств

У статті обґрунтовано теоретико-методологічні домінанти формування сучасної фінансової архітектури інноваційного розвитку молокопереробних підприємств, запропоновано дефініційне тлумачення категорії «фінансова архітектура» на рівні окремого суб'єкта господарювання. Визначено основні рівні та площини формування теоретичного базису фінансової архітектури інноваційного розвитку підприємств АПК. Систематизовано склад функціональних елементів забезпечувальної системи інноваційного розвитку молокопереробних підприємств.

Ключові слова: фінансова архітектура, інноваційний розвиток, молокопереробні підприємства, фінансові потоки.

В статье обоснованы теоретико-методологические доминанты формирования современной финансовой архитектуры инновационного развития молокоперерабатывающих предприятий, предложено определение категории «финансовая архитектура» на уровне конкретного субъекта хозяйствования. Определены основные уровни и сферы формирования теоретического базиса финансовой архитектуры инновационного развития предприятий АПК. Систематизирован состав функциональных элементов системы обеспечения инновационного развития молокоперерабатывающих предприятий.

Ключевые слова: финансовая архитектура, инновационное развитие, молокоперерабатывающие предприятия, финансовые потоки.

The theoretic-methodological dominants of formation of modern financial architecture of innovative development of the dairy enterprises are proved in the article. The category definition «financial architecture» is offered here. The main levels and spheres of formation of theoretical basis of financial architecture of innovative development of the agrarian and industrial complexes enterprises are defined. The structure of functional elements of system of ensuring innovative development of the dairy enterprises are systematized.

Key words: financial architecture innovative development, dairy enterprises, financial flows.

Постановка проблеми. Сучасні тенденції розвитку агропромислового комплексу України характеризуються складними

флуктуаційними аспектами взаємодії економічних, фінансових, техніко-технологічних, соціальних процесів, які в органічній єдності формують основи забезпечення продовольчої безпеки країни, високого рівня конкурентоспроможності агропромислового виробництва, експортного потенціалу та соціальної сфери АПК. Глобальні процеси посилення міжнародної інтеграції, необхідність підвищення рівня добробуту населення, складність системи функціонування сфер і галузей АПК формують єдиний шлях здійснення інституціонально-технологічних змін, спрямований на здобуття належного місця в світовому співтоваристві, – реалізацію інноваційної моделі розвитку вітчизняного виробництва.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблема формування ефективної фінансової архітектури на макро- та мікрорівні економічних відносин останнім часом активно досліджується багатьма відомими вітчизняними та зарубіжними вченими-економістами. Наукові дослідження із зазначеної проблеми проводять Азаренкова Г.М., Барановський О.І., Бланк І.О., Вовченко Н.Г., Гришова І.Ю., Луцишин З.О., Науменкова С.В., Присяжнюк А.Ю. та ін.

Постановка завдання. Метою даної статті є дослідження науково-теоретичного базису формування фінансової архітектури інноваційного розвитку молокопереробних підприємств, визначення методологічних засад її становлення, обґрунтування складу основних елементів системи інноваційного розвитку підприємств АПК.

Виклад основного матеріалу. Процес переходу на інноваційну модель розвитку агропромислового виробництва лежить у площині формування сучасної парадигми суспільного сприйняття агропромислового комплексу як базової сфери національного народного господарства з позицій забезпечення сталого та динамічного росту національної економіки.

Інноваційна модель розвитку нерозривно пов'язана з пошуком відповідних джерел фінансування інновацій та підвищенням ефективності використання фінансових інструментів її реалізації. Сучасна фінансова доктрина у сфері переходу на інвестиційно-інноваційний тип розвитку АПК не спроможна забезпечити повною мірою взаємодію процесу фінансового забезпечення інновацій та мотиваційного механізму інноваційного розвитку.

Внаслідок таких тенденцій постає об'єктивна проблема зміщення головних акцентів на обґрунтування сучасної різновекторної

концепції створення та впровадження дієвого фінансового інструментарію, який каталізує основні аспекти інноваційного розвитку на засадах впровадження різноманітних інновацій, провідне місце в яких посідають інновації фінансового походження.

Як інноваційну складову системи фінансового забезпечення суб'єктів господарювання агропромислового комплексу вважаємо доцільним вивчати процес формування сучасної фінансової архітектури розвитку підприємств.

Питання, присвячені фінансовій архітектурі, в основному, знаходили своє відображення в дослідженні глобальних макроекономічних процесів на рівні світового господарства, міжнародних економічних відносин, фінансової системи інтеграційних об'єднань, країни або регіонів. Західні вчені наголошують на необхідності формування нової фінансової архітектури, що визначається ними як кодекси поведінки, новий глобальний регулятор і міжнародний меморандум розуміння, що чітко визначає відповідальність за попередження і врегулювання криз» [9]. Поділяють ці погляди й вітчизняні економісти Барановський О. та Науменкова С., які вказують, що створення нової фінансової архітектури – це об'єктивна вимога сьогодення і досліджують її з позицій формування світової валютно-фінансової системи і інфраструктури фінансового ринку [2; 7].

Такий масштабний методичний підхід забезпечує поглиблені наукові дослідження та пропозиції, спрямовані на створення сприятливих умов розвитку бізнесу, підприємницької діяльності, формування дієвих стимулів для потенційних інвесторів та власників капіталу до здійснення підприємницької діяльності в різних сферах економіки на різних її рівнях. Поряд з цим, залишаються практично поза увагою вітчизняних учених-економістів аспекти організації процесу формування ефективної фінансової архітектури на рівні окремого підприємства, яка визначає основні домінанти раціонального забезпечення, розподілу, розміщення та використання фінансових ресурсів господарюючого суб'єкта.

У науковців, що досліджують формування фінансової архітектури на макрорівні, досить вдалим є визначення запропоноване російським ученим Вовченко Н.Г.: «Фінансова архітектура... – сукупність економічних відносин, на основі яких визначаються як принципи побудови фінансової світової системи, так

і самі фінансові інститути, з яких складаються національні та світові фінансові системи» [4].

З позицій формування інтегрованих сфер і ланок фінансової системи, форм організації валютних відносин і методів забезпечення сталого розвитку міжнародних фінансових ринків характеризує фінансову архітектуру й Луцишин З.О. [6].

Змістовні теоретичні та методологічні дослідження фінансових аспектів розвитку підприємств проведені І.А. Бланком, який тлумачить фінансову архітектуру підприємства як систему пропорцій та співвідношення основних фінансових показників, що характеризують структуру активів і капіталу, що використовується [3].

Поглиблює аспекти вивчення фінансової архітектури й Азаренкова Г.М.: «...Це такий стан фінансових ресурсів підприємства, їх розподілу і використання, який забезпечує розвиток підприємства на основі росту прибутку і капіталу зі збереженням платоспроможності, кредитоспроможності, фінансової незалежності, інвестиційної привабливості в умовах припустимого рівня ризику. Основними її показниками є: забезпеченість джерелами, власними оборотними коштами, запасів та затрат джерелами формування, стабільне перевищення доходів над витратами, вільне маневрування грошовими коштами підприємства та ефективне їх використання, безперервний процес виробництва і реалізації продукції [1].

Серед науковців, які досліджують питання формування ефективною фінансовою архітектури на мезорівні (рівні окремої галузі або господарського комплексу, зокрема АПК), достатньо вдалим вважаємо визначення Гришової І.Ю., яка експлікує сутність дефініції «фінансова архітектура» як «сукупну можливість використання сконцентрованого обсягу фінансових ресурсів у виді певної фінансової конфігурації в оглядовому періоді, має статичний і органічний характер у вигляді структури капіталу та його розміщенні в активах підприємств, і для переведення цих ресурсів у динамічний стан з метою генерування доходності необхідна рушійна сила, якою для молокопереробних підприємств виступають фінансові потоки» [5].

При цьому метою функціонування фінансової архітектури є збереження рівноважного стану молокопереробної галузі, що дає змогу досягнути тривалого успіху у сфері економічних відносин

аграрного виробництва попри зростання динаміки соціально-економічних та кризових процесів.

Аналіз методичних концепцій, дефініційних контурів та конфігурацій різних учених дав змогу визначити концептуальне положення, що утворювальними елементами фінансової архітектури є саме фінансові потоки, масштаб їх руху визначає каркас фінансових відносин, а синхронізація у часі та балансування обсягів – фінансову стійкість самої системи та забезпеченість фінансовими ресурсами молокопереробної галузі. «Саме завдяки потоковим підходам здійснюється декомпозиція складних систем фінансової архітектури, відкриваються нові можливості щодо дослідження функціонування та діяльності суб'єктів господарювання, їх стратегічного та оперативного планування» [5; 8]. У сучасних умовах функціонування підприємств АПК такий підхід виявляється як елемент інновацій фінансового складу, що допомагає оптимізувати сам процес та систему фінансового менеджменту в коротко- та довгостроковому періодах.

Досліджуючи теоретичний базис формування фінансової архітектури, вважаємо доцільним охарактеризувати її як сукупність принципів, форм та методів фінансового забезпечення, форм організації формування, розміщення та використання капіталу в активах, що забезпечують фінансову безпеку та ефективне функціонування підприємства в коротко- та довгостроковому періодах.

Розглядаючи теоретико-методологічні доміанти формування сучасної фінансової архітектури інноваційного розвитку підприємств АПК, можна визначити основні рівні та площини її формування. Фінансову архітектуру інноваційного розвитку молокопереробних підприємств доцільно розглядати як багаторівневу систему, підґрунтя якої формується на національному рівні, основні передумови ефективного розвитку – на рівні агропромислового комплексу та молокопереробної галузі, процес адаптації до вирішення практичних завдань інноваційного розвитку – на рівні окремого підприємства.

Доміанти формування сучасної архітектури інноваційного розвитку ґрунтуються у трьох площинах: теоретичній базі, методологічні основи й практичній сфері реалізації концепції впровадження фінансових інновацій. Принципова схема формування фінансової архітектури інноваційного розвитку молокопереробних підприємств подана на рис. 1.

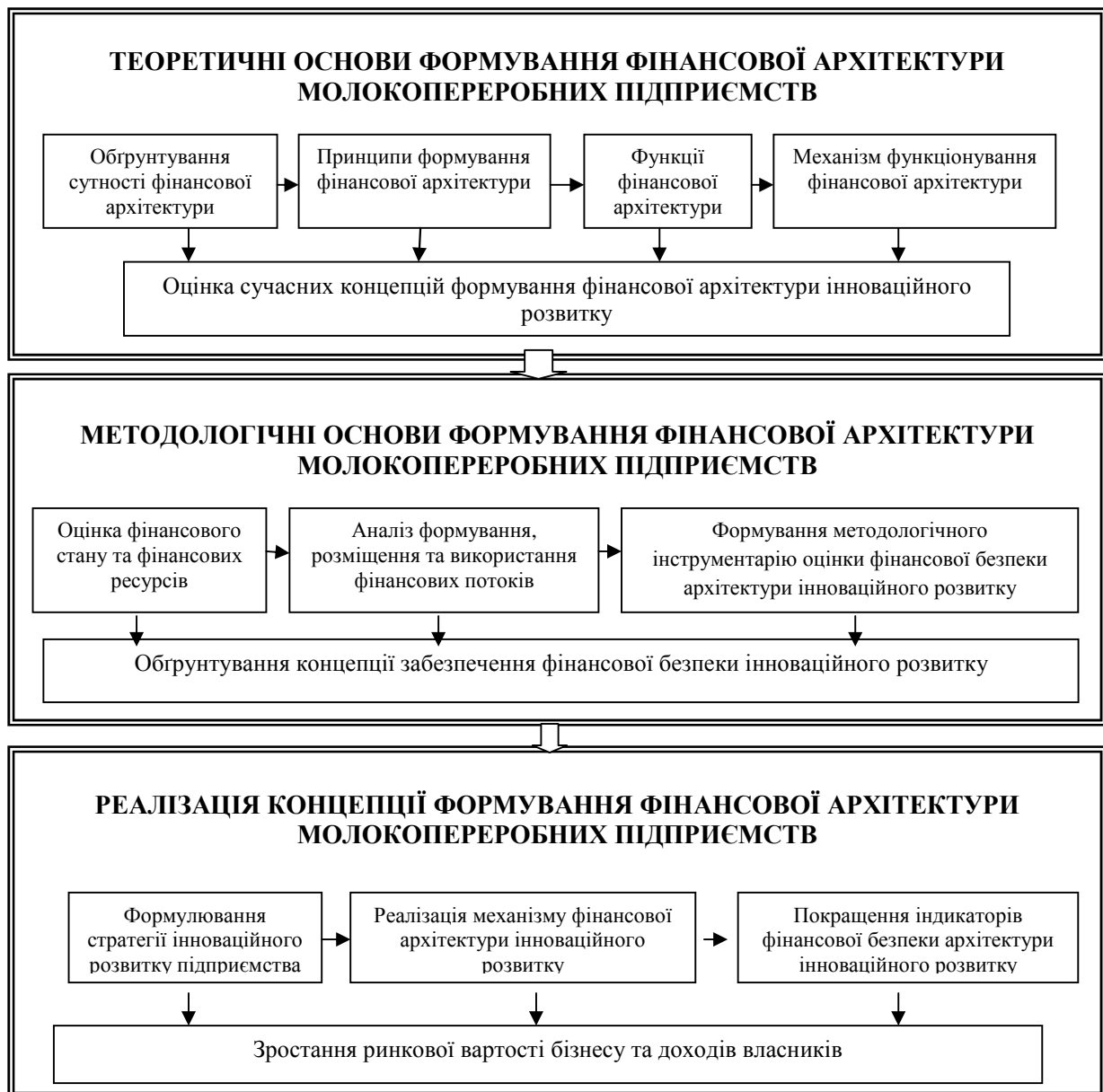

Рис. 1. Науково-теоретичні аспекти формування фінансової архітектури інноваційного розвитку молокопереробних підприємств

Важливим аспектом побудови ефективної фінансової архітектури інноваційного розвитку молокопереробних підприємств є раціональна система організаційно-правового, економічного забезпечення та система мотивації впровадження інновацій фінансового характеру. Така система має враховувати інтереси всіх економічних суб'єктів: інвесторів і власників агробізнесу, персоналу підприємства, наукових установ, держави та сформувати сприятливі передумови переходу на

інвестиційно-інноваційну модель розвитку молокопереробних підприємств (рис. 2).

Чинна система організаційно-правового та економічного забезпечення є органічною частиною зовнішньоекономічного середовища функціонування молокопереробних підприємств регіону, якому притаманні свої специфічні ознаки, риси, умови розвитку продуктивних сил, характер державної підтримки, використання людського капіталу та результатів науково-технічних розробок. Галузева система забезпечення інноваційного розвитку формує механізм взаємодії функціональних блоків, зв'язків та елементів на різних рівнях впровадження інновацій, власні напрями та індикатори розвитку, які свідчать про доцільність переходу на інноваційну модель функціонування та сигналізують про її результативність.

Рис. 2. Система забезпечення інноваційного розвитку молокопереробних підприємств

Висновки і перспективи подальших розвідок у даному напрямі. Отже, дослідження науково-теоретичного базису формування сучасної фінансової архітектури молокопереробних підприємств засвідчує, що концептуальні засади її створення та механізму реалізації забезпечують об'єктивні передумови

впровадження інновацій не тільки фінансового характеру, але й технічного, технологічного, організаційного, правового, соціального походження. Фінансовий базис акумулює фактичні та потенційні можливості переходу на інноваційну модель розвитку молокопереробних підприємств, що є основою поліпшення результативності агропереробної діяльності. За умов сприятливих факторів системи забезпечення інноваційного розвитку фінансова архітектура молокопереробних підприємств формує такий стан діяльності, який характеризується достатністю та оптимальним співвідношенням власних і позикових джерел фінансування, ефективним розміщенням фінансових потоків в активах, що генерує можливості забезпечення фінансової безпеки та стабільності функціонування. Фінансова архітектура інноваційного розвитку молокопереробних підприємств віддзеркалює принципові взаємовідносини закономірностей концептів фінансового забезпечення молокопереробної галузі та нарощування ринкової вартості агропереробного бізнесу.

Список використаних джерел

1. Азаренкова Г.М. Фінансові потоки в системі економічних відносин: [монографія] / Г.М. Азаренкова. – Харків: ВД «ІНЖЕК», 2006. – 328 с.
2. Барановський О. На шляху до нової фінансової архітектури / Вісник НБУ, листопад, 2010. – С. 7–12.
3. Бланк И.А. Управление активами / И.А. Бланк. – К. : – Ника-Центр, 2000. – 720 с.
4. Вовченко Н.Г. Институциональные преобразования финансовой системы России в условиях глобализации : [монография] / Н.Г. Вовченко. – Ростов н/Д.: РГЭУ «РИНХ», 2006. – С. 96.
5. Гришова І.Ю. Ресурсне забезпечення молокопереробних підприємств в контексті формування обігового капіталу : [монографія] / І.Ю. Гришова. – Херсон, 2011. – 240 с.
6. Луцишин З. Сучасна світова фінансова архітектоніка тенденції та суперечності розвитку в умовах глобалізації // Економічний часопис – XXI. – 2005. – № 56. – С. 17–22.
7. Науменкова С.В. Розвиток фінансового сектора України в умовах формування нової фінансової архітектури : [монографія] / С.В. Науменкова, С.В. Міщенко. – К. : Ун-т банківської справи : Центр наук. дослідж. НБУ, 2009. – 384 с.
8. Присяжнюк А.Ю. Проблемні аспекти формування фінансових потоків в інноваційній діяльності / А.Ю. Присяжнюк // Збірник тез доповідей та виступів V Всеукраїнської науково-практичної конференції молодих учених, аспірантів і студентів. – Черкаси : ЧДТУ, 2008.

9. Brown Gordon. A New Global Financial Architecture // The Wall Street Journal Europe, 6. X. 1998, p. 10.